

دانشگاه یزد

تفاوت‌های قومی در نگرش زنان و مردان به فاصله میان ازدواج تا تولد اولین فرزند

حاتم محمدی، دانشجوی کارشناسی ارشد جمعیت‌شناسی، دانشگاه یزد

Mohammadiyaser1375@gmail.com

عباس عسکری ندوشن، دانشیار جمعیت‌شناسی دانشگاه یزد*

aaskarin@yazd.ac.ir

دکتر حاتم حسینی، دانشیار جمعیت‌شناسی، دانشگاه بوعلی

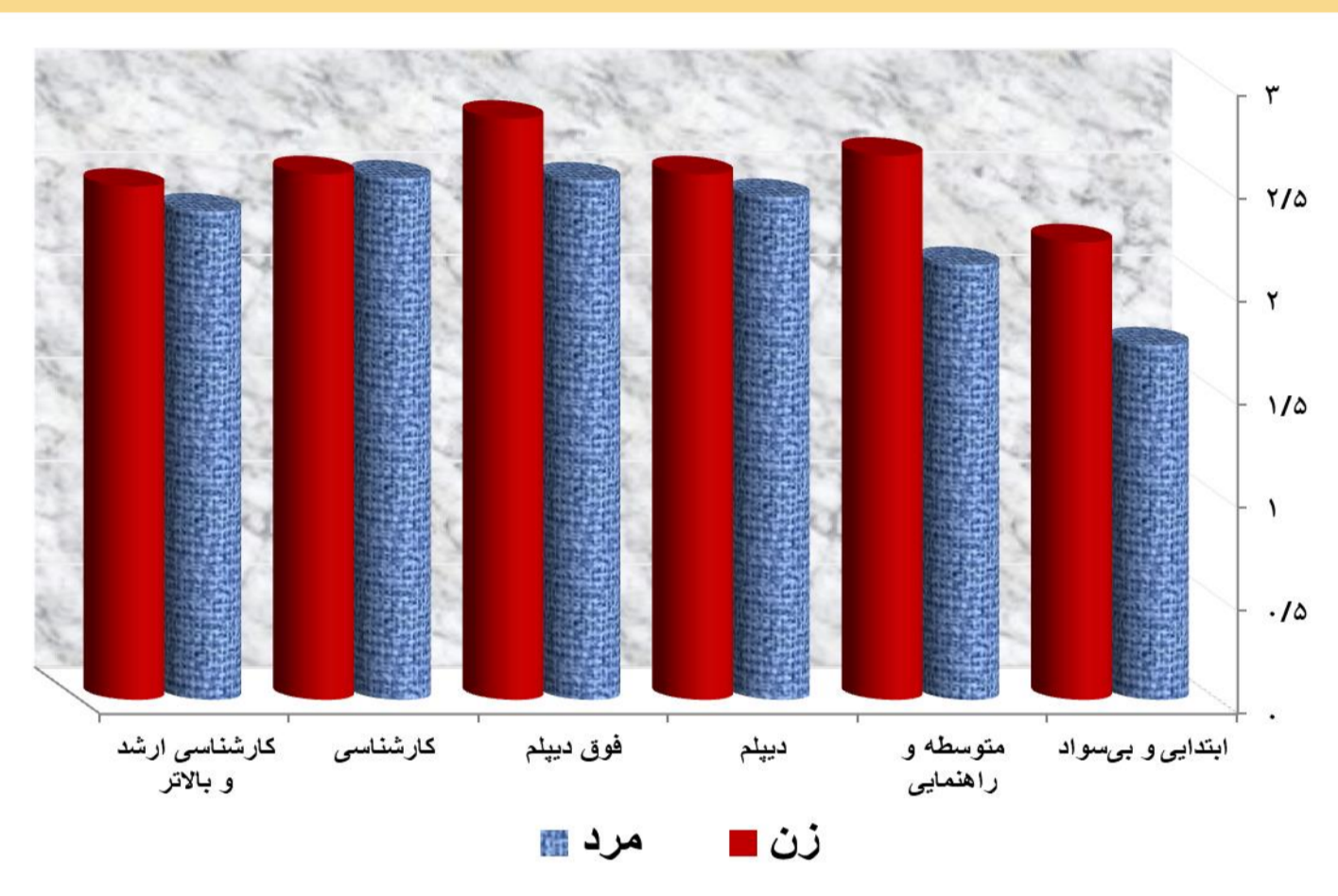
h-hosseini@basu.ac.ir

چکیده:

هدف این مقاله، بررسی ترجیحات فاصله‌گذاری بین زمان ازدواج تا تولد اولین فرزند در میان قومیت‌های مختلف ایران است. جمعیت آماری، زوجین در آستانه ازدواج در مراکز استان‌های کشور، غیر از تهران، است که برای آزمایش‌های قبل از ازدواج مراجعه و از میان آن‌ها نمونه‌ای به حجم ۷۵۰۰ نفر انتخاب شد. تحلیل داده‌ها با بررسی مقایسه‌ای ترجیحات باروری زنان و مردان صورت گرفت. نتایج نشان داد که میانگین کشوری فاصله‌گذاری مطلوب بین ازدواج تا تولد اولین فرزند از نظر مردان و زنان به ترتیب حدود ۲/۴ سال و ۲/۶ سال است. کمترین میانگین فاصله‌گذاری ترجیحی میان ازدواج تا تولد فرزند اول، مربوط به مردان و زنان عرب (مردان و زنان به‌طور متوسط ۱/۹ و ۲ سال) و بلوچ (مردان و زنان به‌طور متوسط ۲/۰ و ۱/۷ سال) است. در مقابل، ترجیح گروه‌های قومی فارس و ترک تأخیر و فاصله‌گذاری بیشتر است (مردان حدود ۲/۵ سال و زنان هر دو گروه قومی به‌طور متوسط حدود ۲/۷ سال). تفاوت‌های قومی در ترجیح فاصله‌گذاری بین ازدواج تا تولد فرزند، هم برای مردان و هم برای زنان معنادار است. نتایج همچنین نشان داد که رابطه معکوسی بین سن ازدواج و ترجیح سرعت فرزندآوری اول بعد از ازدواج وجود دارد. به موازات افزایش سن زوجین هنگام ازدواج، فاصله ایده‌آل بین ازدواج تا تولد فرزند اول، از نظر زنان و مردان به‌طور معناداری کاهش می‌یابد.

نمودار ۵ میانگین شاخص‌های ترجیحات باروری زنان و مردان برحسب سطح تحصیلات به تفکیک جنس

نتایج و بحث:

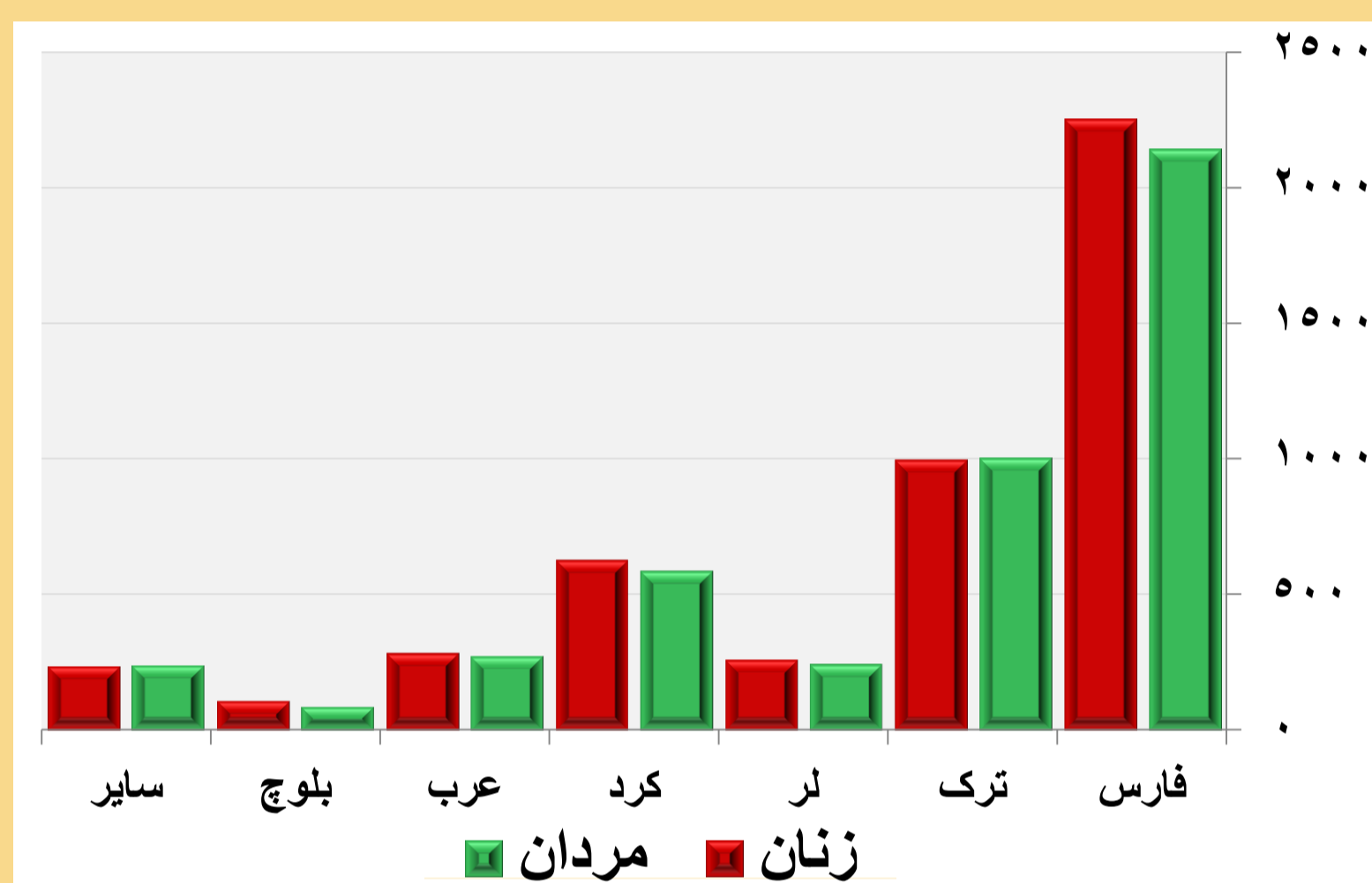
نتایج نشان داد ترجیح فاصله‌گذاری از ازدواج تا تولد نخستین فرزند در میان قومیت‌های ایرانی تحت تأثیر روندها و الگوهای کاهش باروری جامعه تغییرات زیادی داشته است. یافته‌ها از وجود یک همگرایی نسبی بین ترجیحات فاصله‌گذاری ازدواج تا تولد فرزند در قومیت‌های مختلف حکایت دارد. بر پایه نتایج به‌دست‌آمده، دستیابی به هدف افزایش باروری در سیاست‌های جمعیتی جدید دولت مستلزم توجه به زمینه‌های اجتماعی فرهنگی و تفاوت‌های قومی در ترجیحات باروری در پهنه‌ی جغرافیایی ایران است.

منابع:

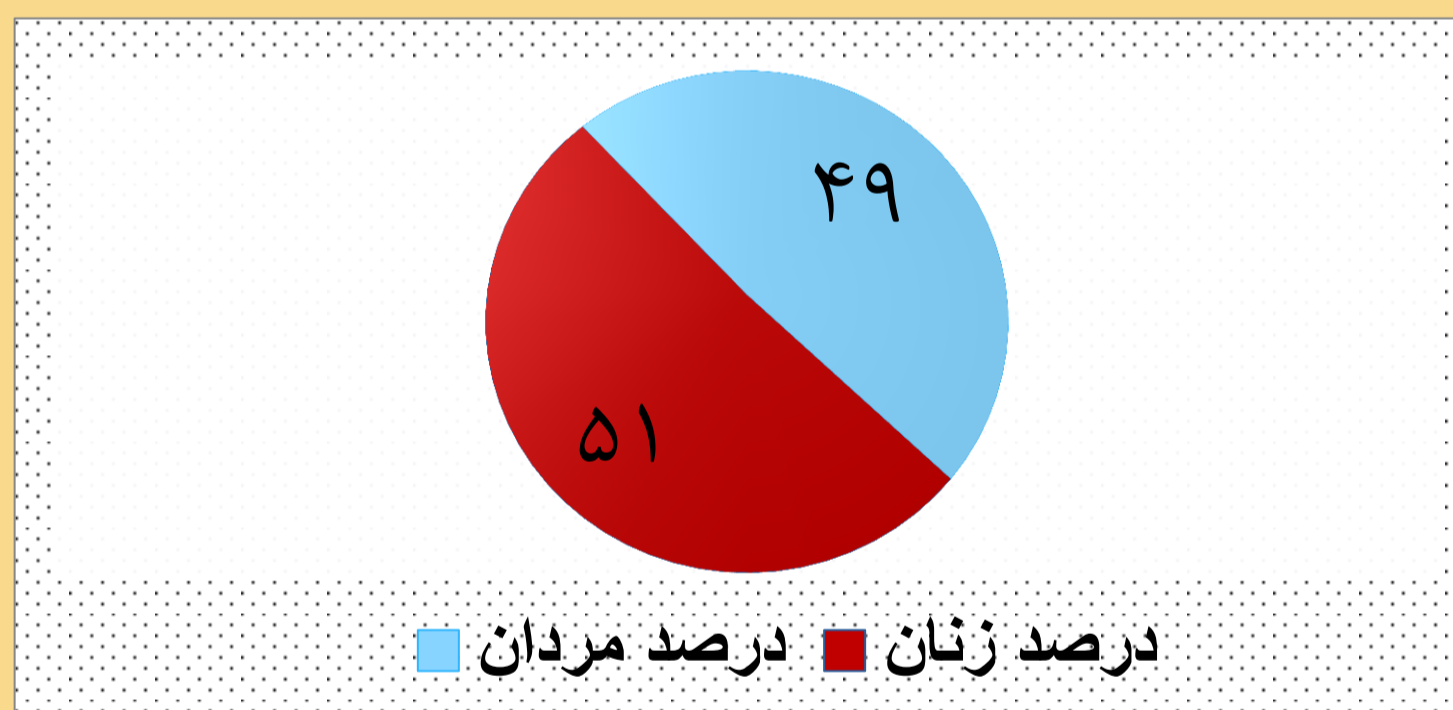
عباسی شوازی، محمدجلال؛ میمنت، حسینی‌چاوشی؛ پیتر، مکدونالد؛ بهرام، دل‌اور (۱۳۸۳). تحولات باروری در ایران؛ شواهدی از چهار استان منتخب، تهران: وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی. عباسی شوازی، محمدجلال؛ حاتم، حسینی (۱۳۸۷). تفاوت‌های قومی باروری در ایران: روندها و عوامل مؤثر بر آن، مجله جامعه‌شناسی ایران، دوره ۸، شماره ۴، صص ۳۶-۳.

عسکری ندوشن، عباس؛ محمدجلال، عباسی شوازی؛ رسول صادقی (۱۳۹۱). مادران، دختران و ازدواج (تفاوت‌های نسلی در ایده‌ها و نگرش‌های ازدواج شهر یزد)، مطالعات راهبردی زنان، دوره ۱۱، شماره ۴۴ (مسائل دختران)، صص ۳۶-۷.

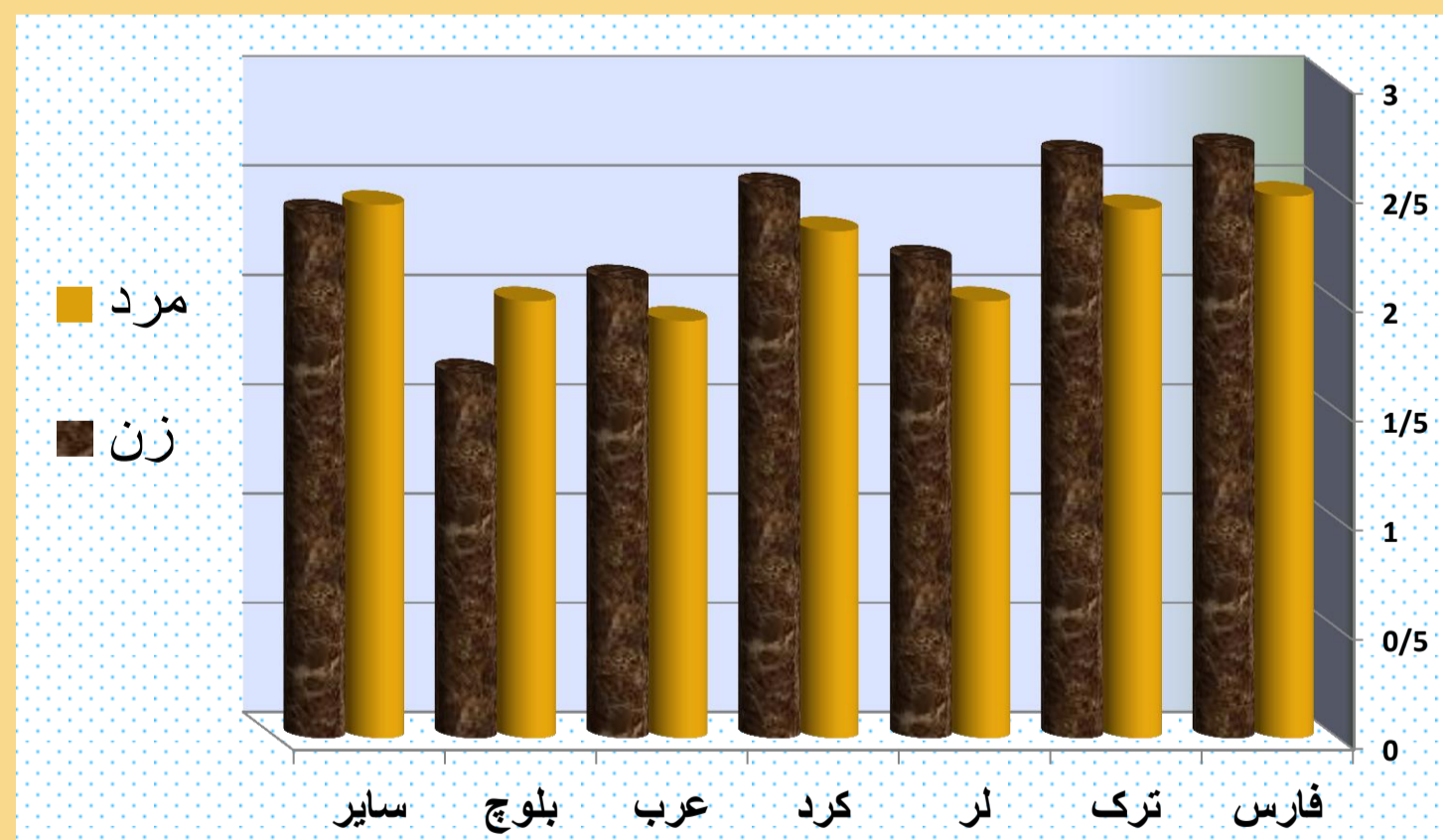
نمودار ۱ توزیع فراوانی جمعیت نمونه براساس قومیت

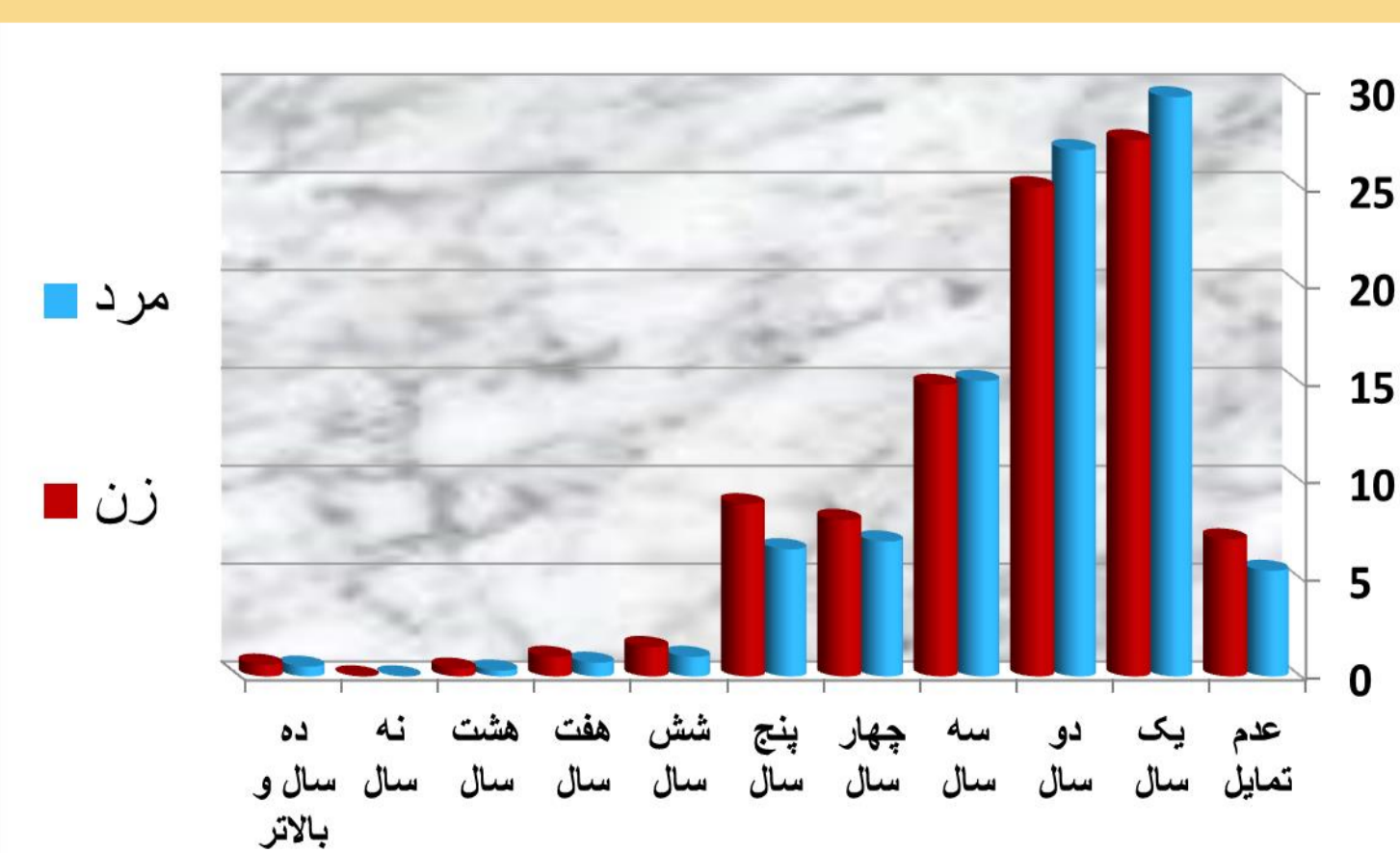
نمودار ۲ توزیع جمعیت نمونه به تفکیک جنس

نمودار ۳ میانگین شاخص‌های ترجیحات باروری زنان و مردان از قومیت‌های مختلف

نمودار ۴ توزیع جمعیت نمونه بر حسب فاصله‌ی ازدواج تا تولد فرزند اول به تفکیک جنس

مقدمه:

باروری نقش تعیین‌کننده‌ای در تحولات کمی و کیفی جمعیت هر کشور دارد. شواهد نشان می‌دهد که در سال‌های اخیر نگرش افراد نسبت به ازدواج و فرزندآوری، در بیشتر نقاط جهان به‌طور اساسی تغییر کرده است. ایران نیز از این تحولات در امان نبوده است. کاهش چشمگیر باروری طی چهار دهه‌ی اخیر، ضرورت توجه به تفاوت‌های اجتماعی و فرهنگی مرتبط با آن را به‌منظور سیاست‌گذاری مناسب اجتناب‌ناپذیر ساخته است. در ایران، ازدواج و باروری رابطه‌ی تنگاتنگی با یکدیگر دارند. یکی از انگیزه‌های اصلی ازدواج فرزندآوری و بقاء نسل است. این امر سبب شده است تا در فرهنگ ایرانی فرزندآوری در فاصله کوتاهی از ازدواج اهمیت ویژه‌ای داشته باشد. با این وجود، شمار فرزندان و گرایش به ترجیح جنسی در قومیت‌های مختلف متفاوت است. هدف این مقاله بررسی مقایسه‌ای تفاوت‌های قومی در نگرش به فاصله میان ازدواج تا تولد اولین فرزند است.

مواد و روش‌ها:

روش نمونه‌گیری، غیراحتمالی سهمیه‌ای متناسب با مناطق هدف، یعنی مراکز استان‌هاست که سهم‌ها متناسب با تعداد ازدواج و طلاق‌های ثبت شده در مراکز استان‌ها می‌باشد. جامعه‌ی آماری پژوهش، زوجین در آستانه ازدواج در مراکز استان‌های کشور، غیر از تهران است که برای آزمایش‌های قبل از ازدواج مراجعه و از بین آنها نمونه‌ای به حجم ۷۵۰۰ نفر انتخاب شده است. این داده‌ها در قالب طرح پیمایش ملی ازدواج که توسط سازمان ثبت احوال کشور در سال‌های ۱۳۹۶ و ۱۳۹۷ اجرا شد، گردآوری شده است.